

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1892.

Andra Kammaren.

N:o 30.

Onsdagen den 20 april.

Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

Herr vice talmannen ledde under detta sammanträde kammarens förhandlingar.

§ 1.

Justerades de i kammarens sammanträden den 7, 8, 9 och 13 dennes förda protokoll.

§ 2.

Härefter föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kongl. Maj:ts på kammarens bord hvilande proposition angående höjning i anslagen till beväringssmanskapets vapenöfningar och till försvarsverket till lands i allmänhet eller arméförvaltningens departement.

§ 3.

Föredrogs och bordlades för andra gången konstitutionsutskottets utlåtande n:o 11.

§ 4.

Efter föredragning vidare af statsutskottets memorial, n:o 57, med förslag till voteringsproposition i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut angående anvisande af medel till förbättrande af tullstatens enskilda pensionsinrättnings ställning, blef den af utskottet i nämnda memorial föreslagna voteringspropositionen af kammaren godkänd.

§ 5.

Föredrogs men blef ånyo bordlagdt Andra Kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande n:o 16.

§ 6.

Till bordläggning anmaldes följande inkomna ärenden:

Andra Kammarens Prot. 1892. N:o 30.

bankoutskottets memorial:

n:o 15, med förslag till omröstningsproposition i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i fråga om inrättande af ytterligare afdelningskontor af riksbanken; och

n:o 16, med förslag till omröstningsproposition i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i fråga om utsträckning af tiden för återbetalning af s. k. afbetalningslån; samt

lagutskottets utlåtanden:

n:o 40, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående ändring i tiden för ekonomiska besigtningars hållande;

n:o 41, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående straffarbetes och fängelsestraffs verkställande i enrum;

n:o 42, i anledning af väckt motion om ändring i 11 § af lagen angående eganderätt till skrift den 10 augusti 1877;

n:o 43, i anledning af väckta motioner om tillägg dels till § 70 i såväl förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862 som förordningen om kommunalstyrelse i stad samma dag, dels ock till § 11 i förordningen angående allmänt ordnande af prester-skapets inkomster den 11 juli 1862; och

n:o 44, i anledning af väckta motioner om lagstiftning rörande byggande och underhåll af utfarts- och byvägar.

Kammaren beslöt, att dessa ärenden skulle uppföras främst å föredragningslistan för nästa sammanträde.

§ 7.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter kammarens ledamöter åtskildes kl. 3.1 e. m.

In fidem

Hj. Nehrman.

Torsdagen den 21 april.

Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

Under detta sammanträde leddes kammarens förhandlingar af herr vice talmannen.

§ 1.

Herr statsrådet m. m. *G. F. Gilljam* aflemnade Kongl. Maj:ts propositioner till Riksdagen:

angående jordafsöndring från det Ottenby kungsladugård underlydande hemmanet Prestorp n:o 2;

angående afsöndring af jord från indragna militiebostället Lönneberga n:o 1 i Kalmar län;

angående jordafsöndring från Kungsörs kungsladugård i Vestmanlands län; samt

om anordnande i Vadstena af en asyl för sinnessjuka.

De kongl. propositionerna begärdes på bordet och bordlades.

§ 2.

Föredrogos, hvar för sig, bankoutsrottets memorial:

n:o 15, med förslag till omröstningsproposition i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i fråga om inrättande af ytterligare afdelningskontor af riksbanken; och

n:o 16, med förslag till omröstningsproposition i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i fråga om utsträckning af tiden för återbetalning af s. k. afbetalningslån.

De föreslagna voteringspropositionerna godkändes; hvarjemte utskottets i memorialet n:o 16 gjorda anmälan lades till handlingarne.

§ 3.

Föredrogos och bordlades för andra gången lagutskottets utlåtanden n:is 40, 41, 42, 43 och 44.

§ 4.

Till bordläggning anmäldes statsutskottets memorial, n:o 58, med förslag till voteringspropositioner, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i fråga om pensioner åt landshöfdingen grefve N. H. R. B. Horns enka U. G. Ch. C. Horn, född Sjöcrona och f. d. öfversten A. J. Wästfels enka L. S. Wästfelt, född Geijer.

Detta ärende skulle å föredragningslistan för morgondagens sammanträde uppföras framför de ärenden, som blifvit två gånger bordlagda.

§ 5.

Anmäldes och godkändes statsutskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, n:o 32, till Konungen, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående vissa nybyggnader vid Piteå hospital.

§ 6.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter kammarens ledamöter åtskildes kl. 2.44 e. m.

In fidem
Hj. Nehrman.

Fredagen den 22 april.

Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

§ 1.

Till kammaren hade inkommit följande sjukbetyg, som upplästes:

Att riksdagsmannen herr *Ivar Månsson* i Trää, som den 17 dennes insjuknade i influensa och fortfarande är sängliggande, på grund häraf är förhindrad att under de närmaste dagarne (eventuellt en vecka) inställa sig vid Riksdagen, intygas på heder och samvete. Teckomatorp den 20 april 1892.

Ax. Ekdahl,
2:dre bataljonsläkare.

§ 2.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet Kongl. Maj:ts nedannämnda propositioner till Riksdagen:

angående jordafsöndring från det Ottenby kungsladugård underlydande hemmanet Prestorp n:o 2;

angående afsöndring af jord från indragna militiebostället Lönneberga n:o 1 i Kalmar län;

angående jordafsöndring från Kungsörs kungsladugård i Vestmanlands län; samt

om anordnande i Vadstena af en asyl för sinnessjuke.

§ 3.

Efter föredragning vidare af statsutskottets memorial n:o 58, med förslag till voteringspropositioner, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i fråga om pensioner åt landshöfdingen greve N. H. R. B. Horns enka U. G. Ch. C. Horn, född Sjöröna och f. d. öfversten A. J. Wästfelts enka L. S. Wästfelt, född Geijer, blefvo de föreslagna voteringspropositionerna af kammaren godkända.

§ 4.

Justerades två protokollsutdrag.

§ 5.

Anmälles och godkändes lagutskottets förslag till Riksdagens skrifvelse n:o 33, till Konungen, i anledning af väckta motioner om ändrad lydelse af § 58 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 2.49 e. m.

In fidem
Hj. Nehrman.

Lördagen den 23 april.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Herr statsrådet m. m. friherre *F. von Essen* aflemnade Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen, angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter stenarbetaren Erik Andersson.

Den kongl. propositionen bordlades.

§ 2.

Anmälles till godkännande konstitutionsutskottets förslag till Riksdagens skrifvelse n:o 34 till Konungen i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till ändrad lydelse af §§ 6, 13, 15, 16, 22 och 28 riksdagsordningen.

Detta skrifvelseförslag begärdes emellertid af flere ledamöter på bordet och blef i följd deraf bordlagdt till nästa sammanträde.

§ 3.

Sedan riksdagens båda kamrar förehaft och godkänt de i statsutskottets memorial n:is 54, 55, 57 och 58 samt bankoutskottets memorial n:is 15 och 16 föreslagna voteringspropositioner rörande åtskilliga frågor, deri kamrarne fattat stridiga beslut, samt vidare denna dag blifvit bestämd för omröstning öfver de olika besluten, så

*Gemensamma
omröstningar.*

Gemensamma omröstningar. anställdes nu dessa omröstningar, enligt nedanintagna voteringspropositioner, i följande ordning, nemligen:
(Forts.)

1:a omröstningen:

(enligt statsutskottets memorial n:o 54, punkt. 1).

Den, som vill, att, utan afseende å herr G. Erikssons m. fl. omförmälda motion i denna del, Kongl. Maj:ts förevarande framställning på det sätt bifalles:

att Riksdagen för uppsättande af en fästningsartillericorps, afsedd för sjöbefästningarne vid Karlskrona, med godkännande af de för samma corps uppgjorda, vid statsrådsprotokollet öfver sjöförsvarsärenden den 13 januari 1892 fogade stater (bil. A—D), på ordinarie stat anvisar ett reservationsanslag af 189,600 kronor; samt

att Riksdagen medgifver, att å anslaget uppkommande reservationer må af Kongl. Maj:t få disponeras för bestridande af kostnader för uppförande af för corpsen erforderliga byggnader och öfriga med organisationens genomförande förenade utgifter, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, hafva såväl Kongl. Maj:ts förevarande framställning som herr G. Erikssons m. fl. motion i denna del icke af Riksdagen bifallits.

Sedan voteringsedlarna blifvit aflemnade samt en sedel afagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringsedlarna för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräknig och utföll omröstningen med 98 Ja och 121 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 115 Ja och 21 Nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens

röster eller	98 Ja och 121 Nej,
sammanräkningen visar	213 Ja och 142 Nej;

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionens innehåll.

2:dra omröstningen:

Gemensamma
omröstningar.
(Forts.)

(enligt statsutskottets memorial n:o 54, punkt. 2).

Den, som vill, att reservationsanslaget till sjökartverket, nu 60,000 kronor, höjes med 10,000 kronor till 70 000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen beslutit att, med afslag å Kongl. Maj:ts förevarande framställning, i 1893 års riksstat uppföra anslaget till sjökartverket med oförändradt belopp af 60,000 kronor.

Sedan voteringssedlarne blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringssedlarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och upp-räkning och utföll omröstningen med 53 Ja och 169 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anstald, hade utfallit med 113 Ja och 25 Nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens

röster eller	53 Ja och 169 Nej,
sammanräkningen visar	166 Ja och 194 Nej;

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

3:dje omröstningen:

(enligt statsutskottets memorial n:o 54, punkt. 3).

Den, som vill, att Kongl. Maj:ts förevarande förslag på det sätt bifalles, att Riksdagen på extra stat för år 1893 anvisar till artilleri-materiel och skjutförsök ett belopp af 530,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kongl. Maj:ts förevarande framställning endast på det sätt bifallits, att Riksdagen på extra stat för år 1893 anvisat:

Gemensamma omröstningar. (Forts.) till bestridande af återstående kostnad för de beställda 3 st. 24 cm. kanonerna samt desammas uppställande å Kungsholms fästning 290,000 kronor;

för fartygens behof af artillerimateriel 100,000 kronor; samt till skjutförsök och inskjutning af kanoner 10,000 kronor.

Sedan voteringsseglarne blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringsseglarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu seglarnes öppnande och uppräkning och utföll omröstningen med 60 Ja och 161 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 116 Ja och 21 Nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens

röster eller	60 Ja och 161 Nej,
Sammanräkningen visar	176 Ja och 182 Nej;

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

4:de omröstningen:

(enligt statsutskottets memorial n:o 54, punkt. 4).

Den, som vill, att, med bifall till Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning, till fasta och tillfälliga minförsvaret på extra stat för år 1893 anvisas 150,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen till fasta och tillfälliga minförsvaret på extra stat för år 1893 anvisat 100,000 kronor.

Sedan voteringsseglarne blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringsseglarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu seglarnes öppnande och uppräkning och utföll omröstningen med 78 Ja och 142 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första

Kammaren samtidigt anstald, hade utfallit med 123 Ja och 15 Nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens röster eller ..... 78 Ja och 142 Nej, sammanräkningen visar ..... 201 Ja och 157 Nej; *Gemensamma omröstningar. (Forts.)*

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionens innehåll.

5:te omröstningen:

(enligt statsutskottets memorial n:o 54, punkt. 6).

Den, som vill, att, med bifall till hvad statsutskottet hemställt, Riksdagen till sängservis och beklädnad för 500 man värnpliktige på extra stat för år 1893 anvisar 46 000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har utskottets hemställan af Riksdagen afslagits.

Sedan voteringsseglarne blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringsseglarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu seglarnes öppnande och uppräknings och utföll omröstningen med 85 Ja och 131 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anstald, hade utfallit med 121 Ja och 16 Nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens

röster eller ..... 85 Ja och 131 Nej, sammanräkningen visar ..... 206 Ja och 147 Nej;

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionens innehåll.

6:te omröstningen:

(enligt statsutskottets memorial n:o 55).

Den, som vill, att Riksdagen, med godkännande dels af den i statsrådsprotokollet öfver finansärenden för den 13 januari 1892 före-

Gemensamma omröstningar. (Forts.) **slagna staten för skogsinstitutet och de vilkor för den nya aflöningens åtnjutande, hvilka i sammanhang dermed tillstyrkts, dels ock af hvad Kongl. Maj:t i öfrigt föreslagit beträffande ordinarie anslaget till skogsväsendet, måtte för tillämpning af nämnda stat m. m. höja berörda anslag med 1,400 kronor till 989,400 kronor, röstar**

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, med afslag å Kongl. Maj:ts förslag om godkännande af ny stat för skogsinstitutet, fastställt det ordinarie anslaget till skogsväsendet att utgå med oförändradt belopp, så att detta anslag erhållit följande uppställning:

bestämt anslag:

för skogsstaten	kr. 447,208: —	
» statens skogsskolor	» 24,500: —	kr. 471,708: —

förslagsanslag:

till ålderstillägg åt skogsstaten	» 84,400: —
---	-------------

reservationsanslag:

till skogsinstitutet	kr. 21,300: —	
» enskilda skolundervisningen	» 8,600: —	
» kronoskogarnes förvaltning och befrämjande af skogsväsendet i allmänhet	» 401,992: —	» 431,892: —
	tillsammans kr. 988,000: —	

Sedan voteringsredlarne blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringsredlarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och upp-
räkning och utföll omröstningen med 72 Ja och 147 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 109 Ja och 27 Nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens
röster eller ..... 72 Ja och 147 Nej,
sammanräkningen visar ..... 181 Ja och 174 Nej;

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionens innehåll.

7:de omröstningen:

(enligt statsutskottets memorial n:o 57).

Den, som vill, att Kongl. Maj:ts förevarande framställning på det sätt af Riksdagen bifalles, att Riksdagen medgifver, att af tullmedlen ett belopp af 11,300 kronor må från och med år 1892 tills vidare årligen utgå såsom bidrag till tullstatens enskilda pensionsinrättning, dock med vilkor, så länge ifrågavarande bidrag af inrättningen åtnjutes, att inga pensioner utom de före 1893 års ingång beviljade må utgå till afviden delegares barn, som uppnått 21 års ålder, samt att hvarken höjning i utgående pension eller nedsättning i inflytande pensionsavgifter eller annan förändring i grunderna för pensionsinrättningens verksamhet, af beskaffenhet att kunna för pensionsinrättningen medföra ökade förpligtelser utöfver de inrättningen nu åliggande må vidtagas, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kongl. Maj:ts förevarande framställning på det sätt af Riksdagen bifallits, att Riksdagen medgifvit, att af tullmedlen ett belopp af 10,000 kronor må från och med år 1892 tills vidare årligen utgå såsom bidrag till tullstatens enskilda pensionsinrättning, dock med vilkor, så länge ifrågavarande bidrag af inrättningen åtnjutes, att inga pensioner utom de före 1893 års ingång beviljade må utgå till afviden delegares barn, som uppnått 18 års ålder, samt att hvarken höjning i utgående pension eller nedsättning i inflytande pensionsavgifter eller annan förändring i grunderna för pensionsinrättningens verksamhet, af beskaffenhet att kunna för pensionsinrättningen medföra ökade förpligtelser utöfver de inrättningen nu åliggande må vidtagas.

Sedan voteringssedlarna blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringssedlarna för den omröstning hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräknung och utföll omröstningen med 42 Ja och 176 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anstald, hade utfallit med 111 Ja och 25 Nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens

röster eller	42 Ja och 176 Nej,
sammanräknungen visar	153 Ja och 201 Nej;

Gemensamma
omröstningar.
(Forts.)

Och hade allt å beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

8:de omröstningen:

(enligt bankoutsrottets memorial n:o 15).

Den, som i enlighet med bankoutsrottets af Första Kammaren gillade förslag vill, att de vid innevarande riksmöte väckta motioner om inrättande af ytterligare afdelningskontor af riksbanken icke må vinna Riksdagens bifall, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen i likhet med Andra Kammaren beslutat inrättande inom år 1893 af ett riksbankens afdelningskontor för Örebro län i staden Örebro, under vilkor och bestämmelser med afseende å kontorets verksamhet och rörelse, som bankofullmäktige ega föreskrifva.

Sedan voteringsseglarne blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringsseglarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, foretogs nu seglarnes öppnande och uppräknung och utföll omröstningen med 76 Ja och 142 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 114 Ja och 21 Nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens

röster eller	76 Ja och 142 Nej,
sammanräkningen visar	190 Ja och 163 Nej;

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionens innehåll.

9:de omröstningen:

(enligt bankoutsrottets memorial n:o 16).

Den, som bifaller bankoutsrottets af Första Kammaren godkända hemställan, att den vid innevarande riksdag väckta motion om

utsträckning af tiden för återbetalning af s. k. afbetalningslån ej måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda, röstar

*Gemensamma
omröstningar.
(Forts)*

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likket med Andra Kammaren, beslutat att, med bibehållande i sak, om än icke i form, af bankoreglementets nuvarande stadganden i des § 32 om afbetalningslån att återbetalas inom 2 1/2 år, vederbörande riksbankskontor må ega att bevilja afbetalningslån jemväl på 5 års tid med afbetalning af en tiondedel halfårsvis och med rätt för bankofullmäktige att för dessa senare lån höja eller sänka räntan från lånens afbetalningstider.

Sedan voteringssedlarne blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringsedlarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräknings och utföll omröstningen med 76 Ja och 143 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nys ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 115 Ja och 19 Nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens

röster eller	76 Ja och 143 Nej,
sammanräkningen visar	191 Ja och 162 Nej;

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionens innehåll.

10:de omröstningen:

(enligt statsutskottets memorial n:o 58, punkt. 1).

Den, som vill, att, enligt utskottets hemställan, Kongl. Maj:ts förevarande framställning på det sätt bifalles, att Riksdagen medgifver, att afidne landshöfdingen i Blekinge län m. m. grefve Nils Henning Rudolf Bernhard Horns enka Ulrika Gustafva Charlotta Cornelia Horn, född Sjöcrona, må, så länge hon förblifver enka, å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension af 400 kronor, att utgå från och med mars månad innevarande år, röstar

Ja;

Gemensamma
omröstningar.
(Forts.)

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har så väl utskottets hemställan som Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning af Riksdagen afslagits.

Sedan voteringsseglarne blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad afvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringsseglarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräknig och utföll omröstningen med 58 Ja och 157 Nej.

Den omröstning öfver ifrågavarande voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anstald, hade utfallit med 118 Ja och 19 Nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens

röster eller	58 Ja och 157 Nej,
sammanräkningen visar	176 Ja och 176 Nej;

I följd af denna omröstningens utgång måste den förseglade sedeln öppnas, och som berörda sedel innehöll ett nej, var alltså beslut af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

11:te omröstningen:

(enligt statsutskottets memorial n:o 58, punkt. 2).

Den, som vill, att, med bifall till utskottets hemställan, Riksdagen åt afidne f. d. öfversten och chefen för Skaraborgs regemente A. J. Wästfelts enka Louise Sofie Wästfelt, född Geijer, å allmänna indragningsstaten beviljar en pension af 850 kronor om året, att utgå från och med februari månad innevarande år och så länge hon förblifver enka, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har utskottets hemställan af Riksdagen afslagits.

Sedan voteringsseglarne blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, afvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringsseglarne för den omröstning, hvarom här vore fråga,

jemväl derstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräkning och utföll omröstningen med 63 Ja och 152 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 118 Ja och 17 Nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens

röster eller ..... 63 Ja och 152 Nej,
sammanräkningen visar ..... 181 Ja och 169 Nej;

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionens innehåll.

§ 4.

Föredrogs och bifölls laguskottets utlåtande n:o 39, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till ändrad lydelse af 1 § i förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862.

§ 5.

Härefter förekom till behandling konstitutionsutskottets utlåtande n:o 11, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af § 16 i riksdagsordningen. Om ändrad lydelse af § 16 i riksdagsordningen.

Utskottet hemställde i detta utlåtande:

att Riksdagen i anledning af ifrågavarande, inom Andra Kammaren af herr A. Bokström väckta motion, n:o 187, måtte antaga följande förslag till ändrad lydelse af §§ 16 och 18 riksdagsordningen att hvilat till vidare grundlagsenlig behandling:

§ 16.

Valen förrättas, för landet, inför domhafvanden medelst elektor, som utses inför kommunalstämmans ordförande. För hvarje kommun väljes en elektor och derutöfver, efter folkmängden, en för hvarje fullt tal af ett tusen.

Kommuner å landet, som hafva att gemensamt välja riksdagsman, ega dock begagna det omedelbara valsättet, derest flertalet af de röstberättigade så beslutar. Då förslag härom af de röstberättigade i en kommun väckes medelst beslut, fattadt inför kommunalstämmans ordförande, varder sådant medeladt Konungens befallningshafvande, som från öfriga till valkretsen hörande kommuner inforrdar de röstberättigades röster och utfärdar kungörelse om utgången, efter ty som de flesta afgifna rösterna varit för bifall eller afslag. I sistnämnda fall kan frågan icke förr, än en tid af fem år derefter förflutit, å nyo upptagas. Beslutas åter förändringen, träder den i kraft vid det val, som näst efter en månad från kungörelsens utfärdande

Om ändrad lydelse af § 16
riksdagsordningen.
(Forts.)

inträffar, och gäller för en tid af minst fem år, hvarefter beslut om dess upphörande kan på lika sätt som om dess införande fattas.

I de valkretsar, som bestå af två eller flera städer, förrättas valen omedelbart.

Vid de omedelbara valen afgifvas rösterna, särskildt för hvarje kommun, inför kommunalstämmas ordförande eller magistrat; och skola för rösternas sammanräknande och fullmagts utfärdande åt den, som de flesta rösterna erhållit. Valprotokollen insändas, för kommunerna å landet till domhafvanden och för städerna till magistraten i den stad, som största folkmängden eger. I stad, der magistrat ej finnes, skall den för sådan stad särskildt tillsatta styrelse taga den befattning med riksdagsmannaval, som enligt denna paragraf samt §§ 20 och 22 tillhör magistrat.

I stad, som har att ensam sända en eller flere riksdagsmän, förrättas valen omedelbart inför magistraten; och må, der flere riksdagsmän skola utses, staden, på sätt om val till stadsfullmäktige är stadgadt, kunna indelas i valkretsar.

Anm. Derest det af innevarande års riksdag till hvilande antagna förslag till ändrad lydelse af §§ 6, 13, 15, 16, 22 och 28 riksdagsordningen vinner Riksdagens bifall, skall 1:sta stycket i § 16 erhålla denna lydelse:

Å landet väljes riksdagsman medelst elektor. För hvarje kommun utses inför kommunalstämmans ordförande en elektor och derutöfver, efter folkmängden, en för hvarje fullt tal af ett tusen. Dese elektor sammanträda till riksdagsmannaval inför domhafvanden i den domsaga, till hvilken valkretsen hör, eller, om två domsagor äro förenade till en valkrets, inför domhafvanden i den af dessa domsagor, hvilken den största folkmängden eger.

§ 18.

Konungens befallningshafvande åligger att, när val till riksdagsman i Andra Kammaren erfordras, derom underrätta vederbörande valförrättare, som låter tid och ort för valet i kyrkorna kungöra, med särskild föreskrift att elektorsval, der det eger rum, skall hållas minst åtta dagar före riksdagsmannavalet. Skulle i någon församling offentlig gudstjenst ej förrättas å söndag, då kungörelsen bör uppläsas, skall, på presterskapets anmodan, vederbörande kronobetjent kungörelsen skyndsamt kringläsa.

För kallelse till elektorsval gäller i tillämpliga delar hvad om kallelse till kommunalstämma stadgadt är.

Der elektorsval hållet är, skall kommunalstämmans ordförande åt den eller dem, som fått elektorsbefattning sig uppdragen, såsom fullmagt meddela till rigtigheten bestyrkt utdrag af valprotokollet.

Efter det till en början § 16 i utskottets förslag blifvit uppläst, begärdes ordet af

Herr Wester, som yttrade: Enligt nu gällande riksdagsordning hafva valkretsarne på landet och valkretsar, bestående af två

eller flera städer, rättighet att välja riksdagsmän medelbart eller omedelbart. I förevarande motion, som blifvit tillstyrkt af konstitutionsutskottet, har föreslagits, att i valkretsar, som bestå af två eller flera städer, valen alltid skola förrättas omedelbart. Skälen för detta förslag äro dels, att icke någon stadsvalkrets för närvarande begagnar det medelbara valsättet, och dels det, att om icke den föreslagna ändringen skedde, detta skulle kunna medföra den olägenheten, att, såsom vid valen till den s. k. majriksdagen år 1887, i flera fall inträffade, stadskommunerna mot sin önskan kunde blifva tvungna att begagna det medelbara valsättet. Det är mycket riktigt, att vid 1887 års majriksdag åtskilliga stadsvalkretsar blefvo tvungna att begagna det medelbara valsättet, därför att de icke hunnit att, efter det reglering af valkretsarne år 1886 egt rum, gå i författning om att få det omedelbara valsättet genomfördt, men detta kom sig väl deraf, att man icke hade beräknat, att det skulle blifva någon riksdagsupplösning eller några nya riksdagsmannaval förr än längre fram och att vederbörande sålunda icke varit nog uppmärksamma och vakna för att i tid sätta i gång ansökningar om att få det omedelbara valsättet infördt, eller, med andra ord, det var till följd af deras eget dröjsmål med att söka få ändring, som de blefvo tvungna till att begagna det medelbara valsättet. Under vanliga förhållanden kan det icke komma i fråga, att städerna blifva nödsakade att välja medelet det medelbara valsättet, om de icke sjelfva vilja det; ty om valkretsarne regleras efter nu gällande lag, så förflyter emellan regleringen och valen så lång tid, att man mycket väl hinner få det omedelbara valsättet i gång. Om deremot regleringen skall ske enligt det hvilande grundlagsändringsförslaget och således denna reglering skall verkställas af regeringen, så kan jag icke föreställa mig annat, än att regeringen så tidigt på det tionde året verkställer denna reglering, att man hinner få det omedelbara valsättet i gång. Således kan det icke annat än särdeles undantagsvis inträffa, att städerna blifva tvungna att mot sin vilja välja medelbart. Men genom den nu föreslagna förändringen tager man bort en fördel, bestående deri, att städerna icke längre hafva valfrihet emellan det ena eller det andra valsättet. Jag vill alldeles icke påstå, att det medelbara valsättet har ett absolut företräde, utan vill tvärt om medgifva detta företräde åt det omedelbara valsättet; men det kan uppstå sådana förhållanden, att en valkrets af städer finner det vara med sin fördel förenligt att begagna det medelbara valsättet, och hvarför skull man då beröfva dem denna fördel? Jag tänker härvid egentligen på, huru det skall komma att ske, om det hvilande grundlagsändringsförslaget genomföres. I detta förslag är det öfverlemnadt åt regeringens magt och myndighet att inlela de smärre städerna i valkretsar endast med den restriktion, att det skall ske, så vidt ske kan, länsvis. Der detta icke kan ske, har regeringen rätt att ordna kretsarne huru som helst, och regeringen kan då under samma valkrets inränga städer, som i öfrigt icke hafva den ringaste beröring med hvarandra och som icke känna till hvarandra eller deras inbördes förhållanden. I sådana fall kan det vara fördelaktigt att få begagna det medelbara valsättet. Blir det omedelbara valsättet obligatoriskt,

Om ändrad lydelse af § 16 riksdagsordningen.
(Forts.)

Om ändrad lydelse af § 16 riksdagsordningen.
(Forts.)

så skall sannolikt inträffa det förhållandet, att hvarje stad uppställer sin kandidat och röstar på denne samt att de större städerna inom valkretsarne blifva de, som afgöra valets utgång. Sker åter valet genom elektoror, hvartill man väl får antaga, att städerna utse sina förnämsta och bästa män, så finnes det möjlighet för dessa elektoror att komma tillsammans och enas om valet. Och på det sättet kunna de små städerna få ett inflytande på valen, som de med det omedelbara valsättet icke skola kunna ernå.

Således vill jag säga, att det kan förekomma fall, då det kan vara af vigt för städerna att hafva rättighet att välja emellan dessa valsätt. Och de skäl, som anförts för borttagande af denna rättighet, synas mig vara af så föga vigt, att de icke motsvara, jag vill icke säga den skada, men det intrång, som derigenom skulle göras i städernas nuvarande valfrihet. Jag skall därför, herr talman, tillåta mig att yrka afslag å konstitutionsutskottets föreliggande betänkande.

Herr Ljungman anförde: I motsats mot den siste talar:n tror jag, att alla skäl finnas för att bifalla utskottets förslag. Det är visserligen sant, att, i de flesta fall åtminstone, hinner regleringen af valkretsarne ske så tidigt, att städerna få tid att bestämma sig, huru vida de vilja använda det omedelbara eller det medelbara valsättet; men då regleringen sker för tio år och valen gälla för tre år, så skall det dock alltid någon gång inträffa, låt vara med långa mellanrum, att regleringen icke medhinnes före valen. Då regeringen erhåller de erforderliga sifferuppgifterna från statistiska byrån under maj eller i början af juni månad och valen skola ske före september månads slut, så är det alldeles icke gifvet att regleringen kan medhinnas före sistnämnda tid. Det är, som sagdt, visserligen sant, att sådana förhållanden inträffa mycket sällan, men de måste dock inträffa, och man kan af den af mig vid 1887 års riksdag till motionen n:o 20 lemnade tabellen finna, huru ofta detta kommer att ske.

Hvad beträffar de medelbara valen i allmänhet, så äro de icke att föredraga i något afseende; men för landsbygden kunna de dock undantagsvis vara berättigade, då de lämpa sig bättre för valmännens inom de olika kommunerna bekvämlighet med afseende å valförrättningen och lättheten att kunna begagna sig af och utöfva sin valrätt. En eller annan kommun kan nemligen påyrka det medelbara valsättet för att icke blifva öfverröstad.

Jag vill i afseende härpå anföra, huru som i en valkrets personer, bosatta inom en kommun med ringa område, men med t. ex. en köping, större jernvägsstation eller annan tätt befolkad plats, med större lätthet kunna utöfva sin rösträtt än personer, som äro spridda inom en kommun med större areal och der kommunikationerna äro mindre goda. Inom sådana valkretsar erbjuder således det medelbara valsättet åtskilliga fördelar; men så är deremot icke förhållandet beträffande städerna, och i det fallet äro alla städerna likställda. Det är min oryggliga öfvertygelse att, om det hade varit till fördel för de små städerna att begagna det medelbara valsättet, så hade de gjort detta; men detta valsätt medför icke någon fördel, utan tvärt om olägenheter, och jag tror att de skäl, som den siste talar:n an-

förde, i verkligheten icke äro synnerligen bevisade. Jag tror heller icke, att elektorerna från vidt skilda städer lättare skulle kunna enas om en kandidat. Särskildt för mindre städer erbjuder, enligt min åsigt, det omedelbara valsättet åtskilliga företrädarna, enär en liten stad, genom att visa större intresse för valen och genom att dess valberättigade invånare mera mangrant infinna sig vid dem, kan hafva åtminstone någon utsigt att göra sig gällande. Från den möjligheten är man deremot utestängd, derest valen ske medelst elektorerna.

Om ändrad lydelse af § 16 riksdagsordningen.
(Forts.)

Jag anhåller af dessa skäl att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herrar *Hedin* och *Hammarström* instämde häruti.

Herr *Wester*: Jag ber att få med några ord bemöta den siste talaren. Han sade att det skulle komma att inträffa, att under vissa år, då regleringen af valkretsarna skall ega rum, denna icke medhinnas före de ordinarie valen. Han anser att, då enligt det hvilande grundlagsändringsförslaget Kongl. Maj:t skall göra denna reglering och Kongl. Maj:t är beroende af de statistiska siffrorna, hvilka icke kunna komma in förr än i maj eller juni, regleringen sålunda icke kan medhinnas så tidigt, att vederbörande kommuner skola, om de så önska, hinna öfvergå till det omedelbara valsättet. Ja, det är sant, att sådant möjligen kan inträffa ungefär hvar 30:de år, men jag kan ej finna, att en sådan möjlighet är tillräckligt skäl för den ifrågasatta förändringen.

Jag vill icke inlåta mig på frågan om det medelbara eller omedelbara valsättets företrädare. Det blefve i alla fall endast suppositioner. Jag ber endast få betona, att de skäl, som i motionen anförts för en ändring, icke synas mig tillräckliga att motivera borttagandet af den valfriheten, som städerna för närvarande ega, allra helst som derigenom skapas en ny skillnad mellan stad och land, då landet får behålla denna frihet, men städerna beröfvas densamma. Det är ju en erkänd sak, att man bör lagstifta, så vidt möjligt är, lika för land och stad. Hvarför skall man då här göra skillnad?

Herr *Elowson*: I motiveringen till sin hemställan har utskottet uttalat såsom sin uppfattning, att det omedelbara valsättet är att föredraga framför det medelbara, och jag tror för min del, att detta uttalande icke kan från någon synpunkt jäfvas.

Den förste talaren menade, att möjligen några städer skulle finnas, som ansåge med sin fördel förenligt att få välja medelbart, men ett sådant antagande har ju helt och hållet erfarenheten emot sig. Det har nemligen visat sig, att alla de mindre städerna öfvergått från det medelbara valsättet till det omedelbara, och denna omständighet synes mig väga ganska tungt i vågskålen.

Den förste talaren anmärkte också att, om det hvilande grundlagsförslaget antages, man torde kunna förutsätta, att regeringen fattar sitt beslut rörande valkretsindelningen så tidigt, att de städer, som så önska, kunna antaga det omedelbara valsättet. Den andre talaren i ordningen har, som mig synes, på goda grunder vederlagt detta

Om ändrad lydelse af § 16 riksdagsordningen.
(Fort.)

antagande. Det har inträffat och kan inträffa, att Riksdagen blir upplöst just vid den tidpunkt, då kretsarne skola regleras, och då kan det utan tvifvel hända, att det blir helt enkelt omöjligt att öfvergå från medelbara till omedelbara val, äfven om alla eller de fleste valmännen inom stadsvalkretsen skulle önska det. Och i sådant fall blir ju bestämmelsen ett tvång för valmännen i de mindre städerna och icke en frihet, såsom den förste talaren förmenade.

Samme talare yttrade också, att genom det medelbara valsättet skulle i kretsar, som utgjordes af en större och en mindre stad, den mindre staden erhålla större inflytande på utgången af valet. Men detta är, som herrarne lätt torde finna, alldeles stridande mot det verkliga förhållandet. Naturligtvis väljer den större staden flere elektoror än den mindre, och det är då uppenbart, att när elektorerna komma tillsammans, så är det den större stadens elektoror, som afgöra valet. Är åter valet omedelbart, så kan det inträffa, att det i den större staden finnes tvenne partier, som äro temligen lika, och att de röstande i den mindre staden genom att ställa sig på den ena eller andra sidan afgöra utgången, och derigenom blir det till fördel för den mindre staden, att valsättet är omedelbart.

Jag vill äfven fästa uppmärksamheten derpå, att de städer, som utgöra sjelfständiga valkretsar, redan nu skola, enligt grundlagens bud, välja omedelbart. Och det finnes icke något skäl, hvarför icke samma bestämmelse skulle kunna utsträckas äfven till de städer, af hvilka flera tillsammans utgöra en valkrets. Orsaken till att valfrihet gafs åt de mindre städerna var den, att vid midten af 1860-talet kommunikationerna voro mindre goda, men denna brist är nu afhjelpat.

Då sålunda alla skäl tala för bifall till hvad konstitutionsutskottet i sitt föreliggande utlåtande hemställt, så anhåller jag, herr talman, att få yrka bifall till utskottets förslag.

Häruti instämde herrar *Broström, Anderson i Hasselbol, Alsterlund, Zotterman* och *Persson* från Arboga.

Herr *Bokström*: Det hufvudsakligaste skäl, som af talaren på Lallandsbänken anfördes emot det föreliggande grundlagsändringsförslaget, var, att det skulle medföra en inskränkning i den valfrihet, som de smärre städerna för närvarande hafva att välja mellan det medelbara och omedelbara valsättet. Jag ber då få erinra om förhållandena år 1887, då någon sådan valfrihet icke förefans, utan de mindre städerna måste använda det medelbara valsättet, trots alla de olägenheter, som detta valsätt medför. Det har visserligen blifvit sagdt, att detta var ett undantagsfall. Men ingen kan påstå, att ej detsamma kan inträffa ännu en gång. Det kan komma en riksdagsupplösning så nära inpå en reglering af valkretsarne, att städerna ställas inför precis samma svårighet som 1887. Jag ber att få meddela, att vid valet till riksdagen 1887 kunde visserligen elektorerna för *Borgholm* komma till valorten *Visby* på den för valet utsatta dagen, då väderleksförhållandena voro gynsamma, men de kunde icke komma derifrån förr än en hel vecka efter valets förrättande, så framt de icke ville resa hem öfver hufvudstaden, hvilket är en

väl lång och dyrbar rundresa för uppfyllande af detta medborgerliga uppdrag. De medelbara valen kunna väl gå för sig, då afstånden äro mindre afsevärda, men så är icke förhållandet i en stor del af stadsvalkretsarne, och det blir så allt mindre i samma mån folkmängdens tillväxt gör det nödvändigt att till en valkrets sammanslå allt flera städer. Ty om om svårigheterna äro stora redan nu, så måste de blifva ännu större, om det hvilande grundlagsändringsförslaget blifver af Riksdagen antaget. Försöker man sig på en valkretsindelning för de norrländska städerna i syfte att få dem indelade i grupper med det invånareantal, som förutsättes i det hvilande grundlagsändringsförslaget, så är det t. ex. omöjligt att inpassa Skellefteå i samma grupp som de nordligaste städerna, och man torde därför blifva tvungen att lägga denna stad till samma grupp som Hudiksvall, och till denna valkrets torde äfven komma att höra Nora och Lindesberg. Om det då blefve medelbara val, så finge elektorerna i denna krets resa fram och tillbaka 100 mil, och det är ju påtagligen en orimlighet.

Om ändrad lydelse af § 16 riksdagsordningen.
(Forts.)

Den ärade talaren på höfandebänken erinrade också derom, att man ej bör skapa någon olikhet mellan stad och land. Jag ber att med anledning deraf få fästa uppmärksamheten på, att det för de större städerna redan är fastslaget, att valen skola vara omedelbara, och hvad de mindre städerna angår, hafva de så tydligt uttalat sin önskan, att någon tvekan ut denna synpunkt icke borde förefinnas.

Då denna kammarer vid föregående tillfällen uttalat sig gillande beträffande grundtanken i det förslag som nu föreligger, så hoppas jag, att kammarer vidhåller denna sin mening, och får jag därför, herr talman, yrka bifall till konstitutionsutskottets förslag.

Herrar *Ola Bosson Olsson, Nydahl, Palm, Nordin* och *Aulin* förenade sig med herr *Bokström*.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad samt herr talmannen till proposition upptagit de olika yrkandena, godkändes utskottets förslag i hvad det afsåg § 16.

§ 18.

Godkännes jemväl.

§ 6.

Till kammarerens afgörande förelåg vidare Andra Kammarerens tredje tillfälliga utskotts utlåtande n:o 16, angående skrivelse till Konungen i fråga om meddelande af bestämmelser rörande samtrafik mellan svenska järnvägar.

Ang. meddelande af bestämmelser rörande samtrafik mellan svenska järnvägar

Med hufvudsakligt tillstyrkande af en inkom Andra Kammarerens af herr *J. Johansson* i Noraskog afgifven motion, n:o 188, hemstälde utskottet i detta utlåtande:

att Andra Kammarer för sin del besluter, att Riksdagen må i

Ang meddelande af bestämmelser rörande samtrafik mellan svenska jernvägar.
(Forts)

skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t tacktes dels, efter vederbörande jernvägsförvaltningars hörande och, der så erfordras, efter inhemtande af deras samtycke, utfärda allmänna bestämmelser i fråga om samtrafik emellan de svenska jernvägarne, dels ock vid meddelande af koncession för nya jernvägsanläggningar bestämma, i hvad mån en hvar af dem må få deltaga i den allmänna samtrafiken».

Efter föredragning af detta ärende anförde:

Herr Lasse Jönsson: Jag kan icke förstå, hvad Lytta den föreslagna skrifvelsen skulle kunna medföra. Jag har sett många skrifvelser i ganska obetydligt syfte afgå från Riksdagen till Kongl. Maj:t, men det syfte, som afses med den nu föreslagna skrifvelsen, är dock det obetydligaste jag någonsin sett.

Utskottet låtsar i själfva klämman, som om ingen samtrafik förut funnes i riket, utan föreslår, att Riksdagen skall i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t ville söka åstadkomma en sådan. Men förhållandet är, såsom herrarne veta, att vi redan hafva samtrafik mellan 72 särskilda jernvägar, deri äfven inbegripet statens jernvägstrafik. I slutet på 1870-talet funnos 11 enskilda jernvägar, som hade samtrafik med statens banor. År 1887 tillsattes på grund af framställningar från de enskilda jernvägsstyrelserna en komité, som räckte till den 1 oktober 1888. Denna komité infordrade från samtliga jernvägsstyrelser i riket uttalande om den plan för den blifvande samtrafiken, som komitéen föreslagit. Ett sådant uttalande inkom och gillade allmänt förslaget. På grund deraf upprättades nu gällande samtrafikstaxa, som af Kongl. Maj:t fastställdes år 1889. Den har således gällt blott i tre år, och det oakadt skulle vi redan nu skriva till Kongl. Maj:t och begära en ny sådan taxa. Utskottet säger på ett ställe, att, »derest samtrafiksfrågan skall kunna på ett fullt tillfredsställande sätt lösas, densamma måste omhändertagas af den högsta administrativa myndigheten.» Det ser ut, som om utskottet hade menat, att Kongl. Maj:t skulle ega rätt att gent emot redan befintliga öfverenskommelser anordna hvilken samtrafik som helst. Det heter visserligen i klämman »efter vederbörande jernvägsförvaltningars hörande», men i motiveringen synes det, som om utskottets mening vore, att det skulle öfverlemnas åt Kongl. Maj:t att ändra samtrafikstaxorna utan de respektive jernvägsstyrelsernas särskilda medgifvanden. Dessa taxor äro, enligt mitt förmenande, formliga kontrakt, som icke så lätt kunna ändras. Och skulle, mot förmodan, Kongl. Maj:t ega magt att ensam ändra dessa taxor, hvilket jag dock för min del betvivlar, så vore ju, i och med detsamma som taxorna ändrades, de öfriga jernvägsbolagen lösta från sina kontrakt. Följden häraf skulle blifva, att de större banorna ginge från denna samtrafik till stor skada så väl för trafikanterna som för de mindre enskilda jernvägarne.

Hur jag än betraktar saken, kan jag således icke finna annat, än att den föreslagna skrifvelsen skall vara till mer skada än gagn. Vore skrifvelseförslaget endast affattadt i den form, som innehålles i den senare delen af klämman, eller en anhållan, att Kongl. Maj:t vid

meddelande af koncession för nya jernvägsanläggningar ville bestämma, i hvad mån en hvar af dem skulle få deltaga i den allmänna samtrafiken, så skulle jag möjligen kunna vara med om saken, men jag vill icke vara med om att lemna Kongl. Maj:t rätt att sönderrycka hela den bestående samtrafiken, och på denna grund yrkar jag afslag på det föreliggande skrivelseförslaget.

Ang. meddelande af bestämmelser rörande samtrafik mellan svenska jernvägar.

(Forts.)

Herr *Ersson* i Vestlandaholm instämde häruti.

Herr *Wijkander* yttrade: Den föregående talaren yttrade, att det var en år 1887 tillsatt komité, som utarbetade förslag till nu gällande samtrafikstaxa. Ja, detta är ur en viss synpunkt riktigt, och om jag icke misstager mig allt för mycket, var den ärade talaren själf ledamot af denna komité. Han borde således veta, att den icke föreslog några ändringar i samtrafikförhållandena i öfrigt, utan endast afgaf förslag till en ny taxa. I fråga om samtrafikförbindelserna intaga naturligtvis taxebestämmelserna en vigtig rol, men också åtskilliga andra bestämmelser äro af en stor vigt och särskildt de, som angå *samtrafiksvägarna*. Bestämmelserna om samtrafiksvägarna härleda sig från början af åttiotalet och äro visserligen mycket fördelaktiga för de banor, som funnos år 1882, då den nuvarande samtrafikföreningen bildades, men de innebära stor olägenhet för de enskilda banor, som sedermera tillkommit. Utskottet har mycket noga framhållit, att utskottet visserligen icke anser, att dessa nya banor kunna tvinga sig in i föreningen och att, förrän öfverenskomme så blifvit träffad, de har vid lag icke kunna åberopa sig på något rättsligt skäl; men att billighetsskäl likväl tala för att en ändring sker i de gamla öfverenskommelserna. Dessa äro ställda på 6 månaders uppsägning, och något rättsligt hinder finnes icke heller för, att de kunna ändras.

Samme talare framhöll också, att utskottet antydte, att Kongl. Maj:t här borde använda sin administrativa magt. Jag ber med anledning deraf få fästa hans och kammarens uppmärksamhet derpå, att utskottet några rader nedanför det af den ärade talaren citerade stället säger: »Dermed har utskottet likväl alldeles icke åsyftat, att de särskilda banförvaltningarna skulle för den viktiga angelägenhetens ordnande genom administrativt förfogande påtvingas skyldigheter eller uppoffringar, hvartill de icke blifvit genom åtagna koncessionsvilkor förbundna». Utskottet har vidare ansett, att enär de svenska statsbanorna genom sin längd och fördelning, särskildt i fråga om samtrafik, intaga en dominerande ställning, torde med visshet kunna antagas, att alla, eller åtminstone de allra flesta enskilda jernvägsförvaltningarna skola finna med sin fördel förenligt att ingå på öfverenskommelse om samtrafik. Och utskottet har därför antagit, att det icke skall möta oöfvervinneliga svårigheter för Kongl. Maj:t att utan användande af administrativt tvång åstadkomma en sammanslutning för samtrafik mellan statens och de enskilda jernvägarna och mellan de sistnämnda inbördes. Och det är endast under denna förutsättning, utskottet anser att Kongl. Maj:t skulle utfärda några samtrafikbestämmelser.

Det är af en mycket stor betydelse för landet att fortgå på den

Ang. meddelande af bestämmelser rörande samtrafik mellan svenska järnvägar.
(Forts)

väg, som hittills varit inslagen, att genom staten ordna en verklig samtrafik. Utomlands är detta icke förhållandet. Vi se der hur de enskilda banorna konkurrera med hvarandra till stor olägenhet för den trafikerande allmänheten, särskildt för handeln och industrien. För undvikande af konkurrensens skadliga verkningar, sammansluta sig banorna till stora komplex och bilda ringar samt öfvergå ganska ofta i stora kapitalstarka konsortiers händer. Det blifver då ej frägu om befordrandet af den trafikerande allmänhetens intressen, utan endast att öka aktieegarnes dividender. Finnes icke ett ordnadt samarbete mellan de olika banorna, uppstå äfven på andra sätt besvär och kostnader för trafikanterna. Frågan om ordnandet af samtrafikförhållandena är derfor af en mycket stor vikt, särskildt ur allmänhetens synpunkt.

Jag för min del yrkar bifall till utskottets hemställan.

I detta yttrande instämde herrar *Gethe, Lilienberg, Falk* och *Olsson* i Frösvi.

Herr Lasse Jönsson: Utskottets ordförande yttrade nyss, att det här endast gälde ordnandet af samtrafiken. Men en sådan finnes ju redan, då icke mindre än 72 banor äro förenade i en samtrafikförening. Öfver denna förenings verksamhet hafva, så vidt jag vet, inga klagor ål försports, hvarken från allmänhetens eller från järnvägsstyrelsernas sida. Att under sådana förhållanden och på tvenne enskilda motionärers framställningar rifva upp det bestående, antingen det nu kommer att ske med våld eller icke, kan icke vara nyttigt, utan måste tvärt om blifva mycket skadligt.

Jag vidhåller derfor mitt yrkande om afslag på det framställda skrifvelseförslaget.

Herr Johansson i Noraskog: Jag vil' fästa den siste talarens uppmärksamhet derpå, att det alls icke är fråga om att utöfva det ringaste våld på den samtrafikförening, som nu finnes, utan endast om att bereda tillfälle för de 40 eller 50 järnvägar, som stå utanför, att på ett eller annat sätt på lagbestämda vilkor få inträde i denna förening.

Jag vill också erinra derom, att de i denna sak väckta motionerna framkommit icke på grund af motionärens i Första Kammaren och mitt enskilda tycke, utan med anledning af ganska ampra klagomål från flera järnvägsstyrelser och ju t för att åstadkomma ett likformigt förhållande här vid lag. Då för öfrigt utskottet har mildrat hvad motionärerna föreslagit så till vida, att utskottet föreslagit, att Kongl. Maj:t skall, innan bestämmelser utfärdas, höra vederbörande järnvägsförvaltningar, som tillhöra den nuvarande föreningen, så är det ju gifvet, att det framställda skrifvelseförslaget på intet sätt afser att rubba den samtrafikförening, som finnes, utan endast att se till, att den utanför samtrafikföreningen stående blifver så tillgodosedd, som den bör ha rätt att fordra.

Hvad nu det senare tillägget i klämman beträffar, eller att Kongl. Maj:t vid meddelande af koncession för nya järnvägsanläggningar

skall bestämma, på hvilka villkor en hvar af dem må få deltaga i samtrafiken, så är det ju uppenbart, att en sådan bestämmelse är nödvändig.

Jag anser för min del, att utskottets skrivelseförslag skall bringa ordning och reda i dessa samtrafikförhållanden, och vill därför förena mig i yrkandet om bifall till utskottets hemsällan.

*Ang meddelan-
de af be-
stämme-
lser
rörande sam-
trafik mellan
svenska jern-
vägar.*

(Forts.)

Häruti instämde herrar *Alexanderson, Zotterman, Pehrson* i Törneryd, *Thermænius, Bülow, Bruse, Aulin* och *Petersson* i Hamra.

Herr Lyttkens anförde: Inom samtrafikföreningen har, såsom herrarne veta, varit mycken strid dels om hvilka banor, som skulle få komma in i föreningen, och dels om samtrafikvägarne. Vid föreningens näst sista sammanträde fattades det beslut, att hvarje ny jernväg skall ega rätt att ingå i föreningen och att trafikvägen skulle bestämmas att gå öfver den under villkor att fraktaafgiften för den nya delen, beräknad efter den gamla vägens lokaltaxa, tillsammans med afgiften å öfriga delen af nya transportvägen, beräknad efter samtrafiktaxan, ställer sig lägre än samtrafikafgiften å den gamla vägen. Jag känner ett fall, då lokaltaxan varit så hög, att den utgjort hinder för inträde i föreningen, hvilket först efter åtskilliga jemkningar vunnits. Jag har velat säga detta med anledning af herr Johanssons i Noraskog yttrande.

Herr Eriksen i Rydboholm: Det synes mig, som om det slut, hvartill utskottet kommit, skulle kunna leda derhän, att Kongl. Maj:t skulle kunna tvirga enskilda jernvägar att ingå i samtrafikföreningen. Kongl. Maj:t har nemligen i öllmänhet vid meddelande af koncession för nya jernvägar förbehållit sig rätt att, derest så kan finnas lämpligt, göra ändringar rörande trafikförhållandena. Således kan Kongl. Maj:t på grund häraf säga, att den eller den jernvägen skall ingå i samtrafikföreningen. Då det enligt min tanke icke kan vara klokt att fatta ett beslut, som kan leda derhän, anhåller jag att få yrka afslag på utskottets hemställan.

Herr Lilienberg: Jag skall tillåta mig lemna en liten illustration till, huru det för närvarande går till uti förvarande hänseende. I Blekinge finnes en jernväg, mellersta Blekinge jernväg, gående från Karlskrona västerut till Karlshamn, derifrån den fortsättes genom andra banor till Kristianstad och Hesselholm. Denna jernväg har kommit in i samtrafiken med alla sina stationer utom Karlskrona, som är jernvägens ändpunkt i öster. Detta gör att, om man köper en vara i Södra Sverige, t. ex. i Malmö, och vill hafva den transporterad till Karlskrona, går varan öfver Hesselholm, Alfveta och Vexjö, ehuru man begärt, att den skall sändas den kortaste vägen, det vill säga öfver mellersta Blekinge jernväg, hvarigenom frakten också blefve billigare än den andra vägen. Vi hafva vändt oss både till jernvägsstyrelsen och Kongl. Maj:t för att få en rättelse härutinnan, men detta har icke lyckats. Detta är likväl ett oöferrättlighetstillstånd,

Ang meddelande af bestämmelser rörande samtrafik mellan svenska jernvägar.
(Forts.)

och det är mot slika förhållanden, som utskottet nu vill söka vinna rättelse genom denna moderata skrivelse, som det här föreslagit.

För min del yrkar jag således bifall till utskottets förslag.

Herr Lasse Jönsson: Det är ju alldeles naturligt att, om ett jernvägsbolag har en hög taxa och icke vill nedsätta den för att komma i samtrafik, blir det utan densamma och kommer att stå ensamt i konkurrensen. Men vill bolaget rätta sig efter de bestämmelser, som de andra jernvägarne i detta afseende antagit, så nekas det säkerligen icke bolaget att komma in i föreningen. Jag tror icke, att Kongl. Maj:t behöfver hafva något att skaffa med denna sak, om endast bolagen vilja foga sig efter de gällande bestämmelserna för föreningen.

Huru jag än ser saken, kan jag hvarken finna nödigt eller lämpligt att nu aflåta denna skrivelse till Kongl. Maj:t, ty den skulle enligt mitt förmenande kunna åstadkomma mera skada än gagn.

Jag vidhåller således mitt yrkande om afslag.

Herr Wijkander: En talare framböll nyss, att Kongl. Maj:t möjligen med anledning af denna skrivelse skulle kunna komma att tvinga enskilda jernvägsbolag att ingå i samtrafik, utan att de sjelfva önskade det. Den ärade talaren borde dock hafva märkt, att det i klämman till utskottets förslag heter: »Efter vederbörande jernvägsförvaltningars hörande och, der så erfordras, efter inhemtande af deras samtycke». Något våld kan sålunda alls icke vara afsedt att utöfva, och detta har utskottet icke heller antyd.

En annan talare sade, att om en enskild bana sätter sin taxa så låg, att den lämpar sig för samtrafik, kan den få godstrafiken ledd deröfver. Jag trodde eljest, att den ärade talaren hade reda på, att med samtrafikstaxa här menas, att godset sändes från en bana till den andra med beräkning af fraktkostnaden efter den sammanlagda väglängden, med tillämpning af det fallande system, som gäller å statens jernvägar. Det blir följaktligen billigare för allmänheten att sända godset öfver flera banor, om dessa få räknas såsom ett sammanhängande helt, än om hvar bandel räknas såsom en bana för sig. Man får då komma i åtnjutande af den fraktnedsättning, som gäller för längre väg. Nu har samtrafikföreningen, då flere vägar kunna väljas från afsändnings- till mottagningsstationen, bestämt, att en viss väg skall användas för godstrafik, derest icke å den konkurrerande väglängden summan af de små lokaljernvägarnes taxor är lägre än den taxa, som för den längre vägen beräknas med fallande afgifter efter systemet vid statens jernvägar. Detta är en bestämmelse, som synes mig vara mycket sträng. Men att nu helt och hållet borttaga densamma och säga, att godset skall skickas den billigaste vägen utan vidare, detta vore nog att gå något för långt. Utskottet har icke heller kunnat instämma med motionären, som yrkat, att alla jernvägar, statens eller enskilda, skola vara likställda, utan utskottet har ansett, att man borde hålla en medelväg mellan den gamla öfverenskommelsen, som synes obillig, och upphäfvande af alla öfverenskommelser. Men för att kunna pröfva denna sak och se till, hvilka

jemkningar behöfva ske, måste en vidlyftig utredning ega rum, något som endast Kongl. Maj:t kan åstadkomma. Derigenom komme frågan på sin rätta plats.

Det är mycket naturligt, att de jernvägar, som voro med om öfverenskommelsen år 1882, icke hafva något skäl att klaga öfver det nuvarande tillståndet; men alla sedan dess tillkomna jernvägar och likaså allmänheten kunna hafva rätt att fordra några jemkningar, då det visat sig, att sådana kunna göras. Det är just för att förebygga slitningar mellan de äldre och nyare jernvägarne, som enligt utskottets åsigt man bör begära en utredning och dermed följande föreskrifter.

Herr Lyttkens: Jag tror, att den siste talaren missuppfattat samtrafikföreningens öfverenskommelser. Der är nemligen icke fråga om *alla* småbanornas lokaltaxor, utan endast om den *sista* banans lokaltaxa. En ny jernväg får sålunda icke komma in i samtrafikföreningen, om icke fraktaafgiften öfver denna jernväg, beräknad lokalt efter dess gällande lokaltaxa, tillsammans med afgifterna å öfriga delarne af den nya transportvägen, beräknade efter samtrafikstaxan, dessa gamla banor må vara aldrig så många, blir billigare än samtrafikafgiften på den förra vägen mellan samma stationer.

För mig skall det vara temligen ligkiltigt, om denna skrifvelse aflåtes till Kongl. Maj:t eller icke. Jag tror nemligen icke, att Kongl. Maj:t har rätt att befalla alla de enskilda jernvägar, som äro med i föreningen, att ändra de nu gällande bestämmelserna, ty någon föreskrift i detta hänseende har icke intagits i deras koncessioner. Deremot vill jag gärna vara med om, att ingen bana bör rikta sig på andra banors bekostnad, och ur denna synpunkt har jag icke heller något emot, att skrifvelsen afgår. Emellertid böra de jernvägar, som önska få samtrafik till stånd, rätta sig efter de af föreningen uppställda vilkor. Från Halland ingingo vi med begäran att komma in i föreningen, hvilket till en början endast medgafs några banor, men sedan vi ändrat våra taxor i enlighet med föreningens bestämmelser, kommo vi i samtrafik med alla jernvägar i samtrafikförbindelse, och vi hafva funnit oss mycket belåtna dermed.

Herr Ljungman: I afseende å denna fråga delar jag visserligen utskottets uppfattning, att det är önskligt, att den blir föremål för en utredning samt att en lagstiftning i ämnet åstadkommes. Men jag hyser någon tvekan, huru vida det kan vara lämpligt, att en sådan lagstiftning sker på administrativ väg, samt om — hvad utskottets kläm beträffar — Kongl. Maj:t bör få bestämma, i hvad mån de enskilda jernvägarne skola deltaga i samtrafiken. Jag be tviflar nemligen, att detta står i fullkomlig harmoni med bestämmelsen i § 60 regeringsformen, hvori säges, att Konungen icke må fastställa några monopolier. I utskottets kläm ligger verkligen en uppmaning till Kongl. Maj:t att gifva vissa jernvägsbolag en företrädesrätt, som icke skulle lemnas åt andra. Och detta tror jag, som sagdt, strider mot 60 § regeringsformen.

Ang. meddelande af bestämmelser rörande samtrafik mellan svenska jernvägar.
(Forts.)

Ang. midde-
lande af be-
stämmeiser
rörande sam-
trafik mellan
svenska jern-
vägar.
(Forts.)

Herr Alexanderson: För min del anser jag det viktigt, att Riksdagen gör något med afseende å denna fråga, och då torde det vara lämpligast att hos Kongl. Maj:t begära en utredning, något som Kongl. Maj:t säkerligen ganska lätt kan åstadkomma med de materialier regeringen i detta hänseende eger. Derigenom kunde man hoppas blifva af med detta godtycklighetstillstånd, som nu synes allt mer och mer göra sig gällande med afseende å samtrafiken, hvilket till sina följder kan medföra en stor nationalförlust. Om det också är sant, att samtrafikföreningen fastställt de grunder, som herr Lyttkens omnämnde, är det dock icke något som hindrar denna förening att ganska snart uppställa andra villkor för samtrafik; men då staten nu eger ett så stort stambanenät, bör väl Riksdagen uttala sig i denna sak och, såsom utskottet föreslagit, hos Kongl. Maj:t anhålla om en utredning med närmare bestämmelser i ämnet. Sedan dessa erhållits, kan man ju se till, hvad som vidare bör i saken göras.

Jag ber sålunda att få förena mig med dem, som yrkat bifall till utskottets förslag.

Herr Johansson i Noraskog: Mot herr Ljungmans anmärkning, att utskottets hemställan icke skulle stå i harmoni med bestämmelsen i § 60 regeringsformen, ber jag endast få erinra, att Kongl. Maj:t redan tagit sig en liknande rättighet i afseende på alla de jernvägskoncessioner, hvilka Kongl. Maj:t under senare åren meddelat, då de nya jernvägarne förklarats skyldiga att underkasta sig öfve bestämmelser i fråga om samtrafik, hvilka Kongl. Maj:t kan finna godt bestämma. Det beror i alla fall ytterst på Riksdagen sjelf att, då Kongl. Maj:t årligen kommer med sin proposition om medgifvande af vissa förmåner för enskilda jernvägsanläggningar, vägra bifall der till, om det finnes att Kongl. Maj:t skulle missbruka sin magt i nämnda fall.

Herr Ljungman: Jag skall endast be att få fästa den siste talarers uppmärksamhet derpå, att den proposition, som han berörde och som hvarje år plägar inkomma till Riksdagen från Kongl. Maj:t, afser icke några samtrafikförhållanden, utan endast ett bemyndigande för Kongl. Maj:t att låta erskilda personer eller bolag på vissa förmånliga villkor erhålla upplåtelse af kronojord samt rätt till grustägt m. m. å kronans egor.

Men här gäller det obestriddigen, att Riksdagen skulle lemna Kongl. Maj:t en magt, som Kongl. Maj:t, mig veterligen, nu icke eger eller som i alla händelser är mycket omtvistad.

Herr Brodin: Statens jernvägar hafva numera blifvit en så stor affär, att de böra skötas efter vissa allmänt gällande bestämmelser och åtminstone enligt mitt förmenande icke efter jernvägsstyrelsens godfinnande. Af jernvägsstyrelsens många cirkulär kan man få kännedom om, att stundom vissa utskeppningsplatser blifvit gynnade på andra platsers bekostnad.

Således finnes det exempel på, att gods har gått en betydligt lång väg för samma frakt som en kortare, endast emedan man haft för afsigt att gynna den ena afskeppningsorten framför den andra.

I statsrevisorernas berättelser har man också flera gånger sett exempel på, att vissa producenter låfa kunnat betinga sig undantagsfrakter, som gjort det svårare för andra att upptaga konkurrensen med dem. Det gifves äfven åtskilliga tillfällen, då man kan påpeka, att gods får fraktas långa omvägar, endast därför att staten icke vill unna en annan bana att ingå i samtrafik med statsbanan.

Ang. meddelande af bestämmelser rörande samtrafik mellan svenska jernvägar.

(Forts.)

Då man har sådana exempel för sig, och statens jernvägar väl icke äro anlagda för att vara endast en affär för staten, utan äfven för att gagna den allmänna samfärdseln, så synes det mig, som om vissa principer böra göras gällande för bestämmandet af de fall, då en bana skall upptagas till samtrafik med statens banor eller icke; och den saken bör väl icke blott betraktas ur synpunkten från banekonomin, utan äfven från det allmänna intressets synpunkt.

Då därför, såsom redan af andra talare blifvit påpekad, många missförhållanden under de förflyttna åren trädt i dagen, synes det mig vara alldeles riktigt, att en sådan skrifvelse till Kongl. Maj:t, som här föreslagits, också kommer till stånd. Härigenom kommer icke någon ny magt att lemnas i Kongl. Maj:ts händer. Ty hittills har hela statsbaneskötseln varit hänvisad till den administrativa delen af Kongl. Maj:ts myndighet. Men då jag tänser, att en sådan skrifvelse skall komma att utgöra en lämplig grund till förbättring i sak, så skall jag anhålla om bifall till utskottets förslag.

Herr Wijkander: Jag skall blott med anledning af herr Ljungmans yttrande be att få anmärka, att här icke är fråga om införandet af några nya befogenheter till dem, som förut hos Kongl. Maj:t finnas, utan endast att lägga de redan befintliga i rätta handen. Nu är det så, att jernvägsstyrelsen med Kongl. Maj:ts medgifvande och på dess uppdrag bestämmer hvilka trafikvägar, som gods ifrån den ena stationen till den andra skall gå. Skall detta vara ett monopol, så finnes monopoliet redan. Men hvad utskottet vill, är att jernvägsstyrelsen icke skall hafva denna rätt, utan att Kongl. Maj:t skall sjelf bestämma huru förhållandet skall vara i denna punkt, eller att bestämmanderätten lägges i en hand, som för utskottet synes mycket lämpligare än jernvägsstyrelsen.

Såsom exempel på huru det nu praktiseras, ber jag att få erinra om hvad som nyss af en talare nämndes, att om gods skall skickas ifrån Karlskrona till Malmö, så får det icke skickas den kortaste vägen från Karlskrona till Malmö öfver Blekinge till Hesselholm och Malmö, utan det skall först gå till Vexjö och Alfvesta och sedan till Hesselholm och Malmö. Detta är bestämmelser, som äro sådana, att det verkliga fordras en utredning, huru långt man i den vägen får gå. Onekligen synes det ur vissa synpunkter ganska billigt, att godset hellre får gå en kortare väg än en längre. Men å andra sidan vill jag visst icke påstå, att hvarje nytillkommen bana skulle få rättighet att tvinga godset till sig. Att nu här utreda dessa frågor skulle ta en alldeles för lång tid. Emellertid vill jag framhålla, att den anmärkning, som gjordes af herr Ljungman, icke har bevisande kraft gent emot utskottets framställning.

Anj. meddelande af besättelser rörande samtrafik mellan svenska jernvägar.

(Forts.)

Herr Lasse Jönsson: Talaren på gefleborgsbanken kom fram med den bästa godbiten, som lemnats under denna diskussion. Han menade tro på, att statens jernvägar icke äro bygda för att lemna inkomster åt staten, utan för allmänhetens och trafikanternas bekvämlighet. Går man ut från den synpunkten, då skall man också hålla på att staten skall gynna de enskilde på sin egen bekostnad. Det är detta man genom denna åtgärd vill åstadkomma.

Så skulle det nu blifva undersökningar om huru detta skulle gå til. Sådana experiment äro emellertid icke så billiga. På 1870-talet, då man hade något dylikt för sig, blef detta en kostnad för staten af 450,000 kronor. Åren 1887—1888, då saken företogs på nytt, medförde det en kostnad för staten af 200,000 kronor. Skall det nu blifva en komité hvar tredje år, till nackdel för statens jernvägsinkomst, så får man se huru det kommer att gå med de 2,63 procent, som staten nu har af sina jernvägars anläggningskostnad, från det att år 1882 denna inkomst utgjorde 3,69 procent. Då kommer denna siffra att krypa i hop och blifva allt mindre och mindre och närma sig noll. Och det bör man väl akta sig för.

Nu säger man, att man vill hafva en utredning, som kan förekomma missförhållanden och godtyckligheter vid trafiken. Men dessa fordringar på utredning äro för närvarande alldeles onödiga.

Saken är nemligen redan så väl utredd som den någonsin behöfver bli. Vidare ber jag få påpeka, att en så omfattande sak som samtrafiken öfver hela riket är icke så lätt ordnad som herrarne tro. Om den skulle omordnas hvar tredje år, hvarvid nya tabeller måste upprättas och utredningar verkställas, kommer utan tvifvel en stor oreda i trafiken att härutaf uppstå. Det kan dröja ganska länge innan alla banor bli klara med sådana nya taxor, så att samtrafiken i sin helhet kan bli omordnad. De banor, som vilja gå in på öfverenskommelsen, få väl lämpa sina taxor efter de trafikförhållanden, som nu äro rådande vid statens jernvägar och de enskilda banor, som deltaga i samtrafiken. Mera kunna de icke begära.

Här har talats om, att det finnes åskilliga nya banor, som skulle kunna transportera gods billigare än de gamla. Om så är fallet, att frakterna å dessa banor skulle bli billigare, så kan man ju skicka godset den billigare vägen. Den enskilde har väl rätt att skicka sitt gods, hvar han vill. Om det ställer sig billigare att skicka godset en kortare väg än en längre, så ligger ju intet hinder i vägen för den saken, fastän detta ej kommer att ha med samtrafiken att göra.

Jag yrkar fortfarande afslag å utskottets hemställan.

Herr Brodin: Med anledning af den föregående talarens ytt-
rande ber jag få fästa uppmärksamheten på, att jag icke sagt, att jernvägarne vore anlagda endast för det allmännas intresse, utan jag har sagt, att jernvägarne icke allenast anlagts för vinstens skull, utan äfven för de allmänna intressena, och jag tror, att jag har rätt deruti.

Såsom en illustration till de nuvarande förhållandena ber jag få påpeka, att, såsom kanske litet hvar af herrarne har sig be-
kant,

stundom fraktnedsättning beviljats, t. ex. från en station till en utskippningshamn, *per vagn*. Nu fins det emellertid olika stora vagnar, så att de ena lasta 10.000 kilo, under det att de andra endast lasta 8,500 kilo. Då nedsättningen beviljades, var det icke fråga om, huru vida den gälde de större eller mindre vagnarne, utan nedsättningen i frakten var bestämd per vagn, och under sådana förhållanden har det naturligtvis berott på stationsinspektoren eller stationsbetjeningen, hvilka trafikanter skulle få den större och den mindre fraktnedsättningen. Och det är väl icke lämpligt, att det skall bero på jernvägsbetjeningens humanitet, huru vida den ene trafikanten skall hafva 25 proc. lägre frakt än den andre. Sådana hafva emellertid förhållandena varit förut, ehuru jag tror, att de nu något förändrats. I hvarje fall är väl denna affär så stor, att det icke bör vara möjligt för de underordnade tjänstemännen att gynna den ene trafikanten på den andres bekostnad, utan man bör ha vissa allmän-giltiga principer gällande, så att lika rättvisa må vederfaras den ene och den andre och icke den ena orten kunna gynnas på den andras bekostnad, ty sådant har hittills varit händelsen. På grund häraf yrkar jag fortfarande bifall till utskottets förslag.

Ang. meddelande af bestämmelser rörande samtrafik mellan svenska jernvägar.
(Forts.)

Herr Ljungman: Med anledning af herr Wijkanders anmärkning mot mitt yttrande vill jag blott fästa uppmärksamheten på, att han i slutet af sitt anförande just framlade bevis för hvad jag har sagt, nemligen att Kongl. Maj:t skulle lemna olika förmånliga koncessioner åt olika jernvägar. Slutet af utskottets kläm innebär en uppmaning till Konungen att taga en magt, som han faktiskt ännu enligt sin öfvertygelse icke eger. Så vidt jag vet, innehålla de koncessioner, som nu utfärdas, alldeles lika bestämmelser angående samtrafik för alla banor, men nu säger utskottets kläm, att Kongl. Maj:t dervid skulle utfärda olika bestämmelser för olika banor, så att några gynnades mer, andra mindre, och vissa kanske icke alls. För min del anser jag detta vara en betänkelig sak. För öfrigt hyser jag alldeles samma uppfattning som utskottet, i det jag anser, att dessa frågor böra bli föremål för utredning och att man bör erhålla en lagstiftning i frågan, men jag tror, att denna lagstiftning är af den beskaffenhet, att Riksdagen bör ha sitt ord med i densamma stiftande på sätt 87 § 1 mom. regeringsformen föreskrifver.

Öfverläggningen var slutad. I enlighet med de yrkanden, som derunder förekommit, gaf herr talmannen propositioner *dels* på bifall till utskottets hemställan och *dels* på afslag derå; och fann herr talmannen den förra propositionen vara besvarad med öfvervägande ja. Herr Lasse Jönsson begärde likväl votering, hvilken och företogs enligt följande nu uppsatta och af kammaren godkända voteringsproposition:

Den, som bifaller hvad Andra Kammarens tredje tillfälliga utskott hemställt i nu föredragna utlåtandet n:o 16, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, är nämnda hemställan af kammaren afslagen.

Omröstningen utföll med 129 ja och 69 nej: varande alltså utskottets hemställan af kammaren bifallen; och skulle, jemlikt föreskriften i 63 § 3 mom. riksdagsordningen, detta beslut genom utdrag af protokollet delgifvas medkammaren.

§ 7.

Föredrogs och bifölls lagutskottets utlåtande n:o 40, i anledning af Kongl. Maj:s proposition angående ändring i tiden för ekonomiska besigtningars hållande.

§ 8.

Till bordläggning anmäldes:

konstitutionsutskottets utlåtanden:

n:o 12, i anledning af väckta motioner om förändrade bestämmelser i fråga om villkoren för rätt att välja riksdagsmän i Andra Kammaren; och

n:o 13, i anledning af väckta motioner om ändring i gällande bestämmelser i afseende å talmansbefattningarna vid Riksdagen;

statsutskottets utlåtanden:

n:o 5, angående regleringen af utgifterna under riksstatens *fjerde* hufvudtitel, omfattande anslagen till landförsvaret; och

n:o 59, i anledning af väckt motion om tillämpning af ifrågasatt grundskatteafskrifning jemväl å lösesumman för hemmansräntor, som i anledning af upphörandet utaf rättsförhållandena mellan kronan och Sala bergslag skolat uppdebiteras; samt

bevillningsutskottets betänkanden:

n:o 6, angående allmänna bevillningen;

n:o 7, angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter; och

n:o 8, i anledning af väckt motion om höjande af bevillningsavgiften för spelkort.

Dessa ärenden skulle å föredragningslistan för nästa sammanträde uppföras framför de ärenden, som blifvit två gånger bordlagda.

§ 9.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *C. E. Thermanius* under två dagar från och med den 25 dennes.

§ 10.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter kammarens ledamöter åtskildes kl. 3.26 e. m.

In fidem
Hj. Nehrman.

Tisdagen den 26 april.

Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

§ 1.

Efter föredragning till en början af Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen, angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter stenarbetaren Erik Andersson hänvisades densamma till statsutskottet.

§ 2.

Föredrogs men blef å nyo bordlagdt konstitutionsutskottets förslag till Riksdagens skrifvelse till Konungen, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till ändrad lydelse af §§ 6, 13, 15, 16, 22 och 28 riksdagsordningen.

§ 3.

Föredrogs och bordlades för andra gången:

konstitutionsutskottets utlåtanden n:is 12 och 13;
statsutskottets utlåtanden n:is 5 och 59; samt
bevilningsutskottets betänkanden n:is 6, 7 och 8.

§ 4.

Justerades ett protokollsutdrag.

§ 5.

Till bordläggning anmälles:

konstitutionsutskottets memorial:

n:o 14, angående fullbordad granskning af de i statsrådet förda protokoll.

Kammaren beslöt, att detta ärende skulle uppföras främst å föredragningslistan för morgondagens sammanträde.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 2,45 e. m.

In fidem

Hj. Nehrman.